

Ræðandi í Norðsjón- um - hvat við okkum!

Oddagrein

Í FARNU viku var fundur í Noregi um eitt stórt ávarsmál. Stóðan hjá fiskastovnunum í Norðsjónum er nú so ring, at neyðugt er at taka hana upp á fundi á hægsta stig. Á fundi at umrøða stóðuna hava verið fiskimálaráðharrar í Norðsjóvarlondunum og onnur, sum hava tilknýti til fiskivinnuna.

Tað er einki nýtt í tí, at fleiri av fiskastovnunum í Norðsjónum, hava verið hart tryttir og tí eru sera illa fyrri. Hetta hava vit hoyrt og sæð í fjølmiðlunum aftur og aftur. Men tað er líkasam, at her eru bert orð men ongar gerðir. Ómetaliga torført er at samansjóva politikkinn hjá so nøgvum londum. (Har skuldu vit verið í eini betri stóðu, nú vit sjálvir einsamallir kunnu gera við fiskastovnarar her um leiðir sum okkum lystir.)

NÚ sær tað so út til, at okkurt skal henda í Norðsjónum. Teir ymsu fiskimálaráðharrarnir hava heilst fingið nakkað agnað at hugsað um, tá myndir av deyðum fiski á botninum í Norðsjónum, hava verið vistar hesa seinastu tíðina og onnur dømu um stóðuna eru vist fram.

NÚ er Norðsjógvurin ikki okkara tilfeingisóki, hóast at vit hava kvotur har. Men spurningurin er um ikki stóðan í Norðsjónum eigur at fáa onkrar ávaringarlampur at lýsa hjá okkum eisini!

Tað er sum vit froyingar, hóast fiskurin er livsgrundarlagið meira enn hjá nakrari aðrari tjóð í heiminum, bara yppa oksl og lata til standa - útseta at taka stóðu til trupulleikarnar. At londini kring Norðsjógvinn hava gjørt hetta t.v.s. vist so stóra líkasælu við fiskastovnarar kann ikki heilt samanberast við okkara stóðu, tí búskapurin í teimum londunum er ikki so bundin at fiskivinnuni sum okkara. Og so langt frá heldur.

Tað hava verið fleiri upplop her hjá okkum til somu ávaringar, sum nú møguliga verða tiknar í álvara í Norðsjóvarlondunum, men altíð eru ávaringarnar sovnaðar aftur. Vit minnst orðastriðið, sum hefur verið millum fiskifrøðingar og politikarar. Eina løtu vóru fiskifrøðingarnir sera avgjörðir um, hvat vit áttu at fiska, fyrri síðani heilt at tuga. Teir skutu við síðuna av sambandi við stóðuna hjá toskinum. Men harfrá og so til heilt at læsa seg inni halda vit vera langt lop. Tað er líkasam at politikararnir hava fingið fritt rásarúm fyrri at smíða lógir og reglur uttan at skula taka hædd fyrri nokrum.

VIT sakna leiklutin hjá fiskifrøðingum í øllum hesum. Nú um dagarnar hoyrdu vit tingmann vísa á ræðandi honga í tilgongdini av æti og spurningurin er nú, um hetta er nakað, sum kann gera stóðuna hjá fiskastovnunum enn verri.

ÁHUGAVERT verður at frætta aftur frá okkara fiskifrøðingum, hvussu er stætt við fiskastovnunum undir Føroyum. Góði toskafiskiskapurin í fjør tykist ongan enda at fáa ella? Er vandi fyrri, at toskarokið bráðliga steigar! Og tá upsin er niðurfiskaður ella horvin, hvat er tá til at taka! Tosað verður um at lata fleiri virki uppafur. Eingin tosar um, hvussu hetta árið man fara at hilst til fiskiskap, tá avturnar! Er nokk til av fiski ella eru vit at fiska okkum út av tromini? Eiga vit kanska at leggja okkum meira í geyma gongdina í Norðsjónum og við henni læra nakað um okkara egnu grunnar? Nú mong hava eina kenslu av, at tað gongur tann rætta vegin, og at tað gongur nokk, byggi so henda kensla í veruleikanum á nakað, sum als ikki gongur - nakað, sum bara gongur til eitt vist! Hvat siga fiskifrøðingarnir um stóðuna hjá fiskastovnunum undir Føroyum í kjalarvørinum á niðurfiskingini í Norðsjónum! Tað kundi verið áhugavert at fingið nakað at vita um. Og kanska vit fáa okkurt at vita í næstum.

Viðmerking

Vilhelm Johannesen, lögtingsmaður:

Fólksins áhugamál fáa vánaliga viðgerð í Landsstýrinum

Stórmál verða goymd og gloymd í Tinganesi í nærum eitt heilt ár. Ikki fyrr enn seinasti framløgudagur er í lögtinginum, raknar landsstýrið við og kemur í hug, at tað skal leggja málini fyrri lögtingið

Løgtingið er nú farið undir 1. viðgerð av øllum teimum málunum, ið vórðu framløgð mikudagin 5. mars, sum eisini var seinasti framløgudagurin í hesum lögtingsárinum. Hesar fyrstu dagarnar hefur lögtingið viðgjørt tey málini, ið eiga at fáa viðari viðgerð í trivnaðarnevndini, sum viðgerð almanna- og heilsu- og arbeiðsmarknaðarmál, iðbúðarmál og umhvørvismál.

Millum tey mongu málini, sum fingi 1. viðgerð hósdagin og friggjadagin í hesi vikuni, vóru lógin um sosialar pensjónir og arbeiðsmhvørvislógir. Hetta eru tvey verulig stórmál. Hvør lógin fevnir um meira enn 70 lógargreinar. Umframt hesar, eru drúgar almennar viðmerkingar, og viðmerkingar til tær einstøku lógargreinar. Annað tillfar hongur eisini uppi í. Tann fyrri lógin hefur verið til ummælis hjá ymskum stovnum og feløgum. Hesi ummælini eru viðlögð. Hin lógin kemur inn á økir har 22 ymskar kunngerðir eru galdandi.

Men tað syndarliga er, at bæði hesi málini, vórðu eisini framløgð 25. mars í fjør, sum var seinasti framløgudagurin tá. Eftir 1. viðgerð vórðu bæði málini beind í trivnaðarnevndina, sum ikki sá seg føra fyrri at viðgera málini áðrenn tingið fór heim seinasta vár, við teirri grundgeving, at málini vóru stór og umfatandi og at tíðin var so stutt. Bæði málini fóru tí aftur í landsstýrið. Sjálvur var eg ikki limur í trivnaðarnevndini í fjør. Men formaður í nevndini tá, var núverandi landsstýrismaður í almanna- og heilsu- og arbeiðsmarknaðarmálum.

Síðani seinasta vár, eru hesi bæði stórmálini, sum trivnaðarnevndin ikki sá seg

føra fyrri at avgreiða í fjør, tí at málini vóru so stór og umfatandi, goymd og eftir øllum at døma eisini væl og virðiliga gloymd í Tinganesi í einar 10-11 mánaðar. Og nú málini koma fram aftur tann seinasta framløgudagin, eru tey óbroytt, i mun til tað, sum varð framlagt í lögtinginum og senni sent landsstýrinum aftur seinasta vár. Í lógartekstinum í øðrum málinum havi eg funnið 11 málsligar broytingar og onga aðra broyting. Í viðmerkingunum eru einar fimm broytingar. Hesar eru eisini málsligar. Ummælini frá stovnum og feløgum eru tey somu. Tey eru øll dagfest í februar og mars 1996.

Undir umrøðuni í lögtinginum friggjadagin, hevði landsstýrismaðurin úr verkamannafylkingini ta umbering, at hesi málini just nú vóru komin á hansara borð. Tað vil siga, at landsstýrismaðurin hevur sitað aftanfyrri skrivarabórðið og biðað eftir, at embætisverkið fór at koma við málunum. Undan lögtingsvalinum seinast, fingi vit ta fatan, at umboðini fyrri verkamannafylkingina skuldu fara íggjnum bæði eld og vatn, tá tað ráddi um áhugamálini hjá verkamannastættini og teimum veiku í samfelagnum. Her høvdu vit so tvey stórmál. Annað snúi seg um verkamannastættina (arbeiðsmhvørvislógir). Hitt snúi seg um tey veiku í samfelagnum - gomul og sjúk (pensjónslógir). Men í hvørjum fòrinum rætti verkamannafylkingin hond frá síðu. Landsstýrismaðurin sat bert og bindi aftanfyrri skrivarabórðið til embætisverkið kom við málunum.

Eftir hesum at døma, heldur verkamannafylkingin, at tað er umsitingin í

landsstýrinum, sum skal taka avgerð um, nær málini skulu á tingborð og eisini hvussu tey skulu siggja út, tá tey verða lögð fyrri tingið. Tá landsstýrismaðurin ikki tímur ella ikki hevur hug at geva slíkum málum eina politiska viðgerð, so kundi hann í minsta lagi skipa so fyrri, at lögtingið fekk málini í so góðari tíð, at viðkomandi lögtingsnevnd fekk møguleika fyrri, at geva málunum ta politisku viðgerðina, sum tey hava tørv á at fáa. Gerst tíðin ov stutt, til viðgerð av einum lógarmáli, kann hetta bert ganga út yvir tey, sum skulu liva undir avvarðandi lóg. Í hesum fòrinum eru tað pensjonistarnir og tann arbeiðandi stættin sum kenna sviðan.

Í Degi og viku hóskvøldið 6. mars, varð landsstýrismaðurin spurður, um tað ikki var óheppið, at landsstýrið legði so nógv mál fram tann seinasta framløgudagin. Svárið gav siggarunum ta kenslu, at landsstýrismaðurin helt, at lögtingsmenn vóru nakrir letingar, sum nú í nógvur mánaðar høvdu gingið fyrri onki við stórar almennari løn. Nú høvdu teir so fingið av at vita, og skuldu bera siggja til at fara til arbeiði. Men onki orð um, at tað var hann sjálvur, sum ikki hevði tikið neyðug stig, soleiðis at lögtingið slapp til arbeiðis m.a. við hesum báðum stórmálunum. Frá orði til annað, eru hetta somu málini, ið Andreas Petersen legði fram fyrri sløkum ári síðani, og sum Kristian Magnussen ikki hevði tíð at avgreiða tá. Tey kundu og tey áttu at verið komin aftur í lögtingið fyrri fleiri mánaðum síðani. At tey ikki komu fyrr enn seinasta framløgudagin hevur ongin ábyrgdina av uttan lands-

stýrismaðurin.

Hesin landsstýrismaðurin hjá verkamannafylkingini, er tann triði í røðini, eftir at landsstýrið hevur sitið í bert hálvttríðja ár. Tann fyrsti var fiskimannafelagsformaðurin Óli Jacobsen. Beinleiðis orsøkin til, at hann kom uppi politikk, var tann, at hann metti umsitingina hjá fiskivinnustjóranum at vera so hópisleysa, at hon setti rættartrygdina hjá fólki og serliga fiskimonnum í vanda. Um fiskimannafelagsformaðurin fekk »makt sum hann hevði akt«, so varð fiskivinnustjórin og øll hansara umsiting send út á onkra fjar-skotna planet. Men hvat hendi? Jú, Óli Jacobsen, fekk m.a. vinnumál at umsita, og harvið tætt samstarv við fiskivinnustjóran og hansara umsiting. Og ongin hoyrdi eitt orð aftur um vændandi rættartrygd. Har var bara »lutter úl«.

Ja, so roynast álitsmenn, ella sum orðatakið sigur: »Tómur tunnur buldra mest«. Ikki lógi um ein so framfýsin stríðskvinna sum Ingeborg Vinther hevur mist tolið. Tað hava veljararnir eftir øllum at døma eisini gjørt.

Tann 15. mars 1997
Vilhelm Johannesen